

MARIKE STELLINGA

Lees deze column niet als uw humeur u lief is

Als u denkt 'Het is lente, de zon breekt door, ik geloof er weer een beetje in, eindelijk gaat het economisch gezien weer een tikje beter', en u bent daar content mee, dan zeg ik nu dwingend tegen u: hou dat vast en lees deze column niet. Want deze column gaat over een knagend gevoel van ongemak. Over de rellen deze week bij de opening van het nieuwe, 1,3 miljard euro kostende hoofdkantoor van de Europese Centrale Bank in Frankfurt. Over de geldpers, bubbels en zorgelijke centrale bankiers. Risico nemen is weer zo goedkoop geworden dat de kans reëel is dat er nieuwe financiële zeepbellen worden geblazen. Ik weet nog dat na de financiële crisis van 2008 hordes mensen vroegen aan economen en journalisten zoals ik: waarom hebben jullie de crisis niet zien aankomen? En dat ik telkens antwoordde: we hebben van alles verkeerd gedaan én gemist, maar we hebben óók onze vingers blauw geschreven over de schrikbarende groei van exotische financiële producten zoals derivaten, over de bubbel op de Amerikaanse huizenmarkt, over de tikkende kredietbom onder het financiële systeem, over de risicovolle financiële producten die werden verkocht aan goedgelovige particulieren. Waarom las u dat niet? vroeg ik hen.

De ECB blaast wat bellen om de economie eventjes te stimuleren

Mag ik daarom nu even zwart op wit zeggen: er is vrees dat overoptimisme regeert op de financiële markten en dat die bubbel uiteindelijk zal barsten. Het Centraal Planbureau noteerde deze week dat de koerswinstverhouding van aandelen sterk toeneemt. Om die koersen ooit waar te maken moeten de winsten dus sterk toenemen. In de gortdroge taal van het CPB: 'Er zou sprake kunnen zijn van een toenemende ontkoppeling van activa-prijzen en reële economische ontwikkelingen.' Het kan ook goed uitpakken. De ECB maakt geld goedkoop en blaast zo wat bellen om de economie eventjes te stimuleren, maar uiteindelijk trekt de groei zo krachtig aan dat de winsten wél voldoende stijgen om de koersen waar te maken. Dat kan. Er zijn hordes economen die betogen dat dit geldbeleid absoluut noodzakelijk is om ons uit de crisis te helpen. Ik zeg u alleen: het kan ook niet positief uitpakken.

En dan zijn er nog de rellen bij de ECB. Daar gebeurde precies waar onze eigen centrale bankier Klaas Knot al een tijdje bang voor is: verzet tegen de steeds politiekere rol van centrale banken. De Fed en de ECB zijn met hun ongekend ruimhartige geldbeleid in reactie op de financiële crisis het hart gaan vormen de Westerse economische politiek. Knot voorziet onvrede over keuzes en discussies over een democratisch tekort: wie controleert de ECB? Nou en, denkt u wellicht. Beetje meer controle op de ECB, niks mis mee. Maar de onafhankelijkheid van centrale banken is de pilaar waarop ons financiële systeem rust. Geen politieke invloed, geen democratische verantwoording, maar technocratisch bestuur. Dat was het gouden ei dat ons een rotsvast vertrouwen in onze munten en centrale banken heeft gegeven. De geschiedenis leerde ons namelijk dat als politici zich met de geldpers konden bemoeien, ze vaak cadeautjes gingen uitdelen en zo het vertrouwen in de waarde van geld ondermijnden. Knot stelt de vraag of die pilaar stevig kan blijven. Kan je meer taken op je nemen, ongekend beleid voeren en even geloofwaardig blijven? Het is een vraag die het hart van ons financiële systeem treft en me daarom zorgen baart.

Ach, weet u, ik heb ook zin in lente. En laten we eerlijk zijn, u en ik kunnen aan al het bovenstaande niet veel doen behalve niet meegaan in de gekte, zorgen dat de eigen financiën op orde zijn. Terrasje maar doen dan? Dat de winter er ooit weer aankomt, hoeft niet te betekenen dat je nu niet van de zon kan genieten. :)

Marike Stellinga is econoom en schrijft op deze plek elke zaterdag over politiek en economie

'Ik ben geen zonnekoning'

President Benoît Battistelli van het Europees Ombudsbureau. „Onze arbeidsomstandigheden behoren tot de beste ter wereld.”

FOTO ANDREAS TERLAJK

Interview Benoît Battistelli De president van het Europees Ombudsbureau ligt onder vuur. Hij zou arbeidsrechten van werknemers schenden en luistert niet naar het Haagse gerechtshof. „Pure propaganda.”

Door onze redacteur
Eppo König

Hij is geboren in Saint-Germain-en-Laye, de geboorteplaats van Lodewijk de Veertiende. Zijn voorouders kwamen van Corsica, het eiland waar Napoleon ter wereld kwam. „Maar dat betekent nog niet dat ik een zonnekoning ben, een van de vriendelijke bijnamen die ze me hebben gegeven”, zegt Benoît Battistelli (64), president van het Europees Ombudsbureau (EOB), dat onder meer in Rijswijk is gevestigd. „Of een dictator. Het is pure, ongefundeerde propaganda.”

Afgelopen week ging Battistelli in de tegenaanval. Er gaat een „vreemd gerucht” rond onder Europese media, politici en zelfs rechters, begint een publieke verklaring van de top van het EOB. Het octrooibureau van Battistelli zou fundamentele mensenrechten van zijn werknemers schenden. „Wat een beschuldiging!”

Het EOB telt 38 lidstaten en circa 7.000 werknemers. Het is de grootste intergouvernementele organisatie in Europa na de Europese Commissie. Het bureau toet nationale octrooiaanvragen van uitvinders en verleent Europese patenten. Het EOB is zelfvoorzienend en heeft geen winsttoegmerk. Naast het hoofdkantoor in München zijn er nog drie vestigingen. In Rijswijk wordt voor ruim 200 miljoen euro een nieuw kantorencomplex van glas gebouwd.

Maar het octrooibureau is ook berucht om het slepende conflict met zijn vakbond SUEPO over arbeidsomstandigheden. Samen met de Nederlandse afdeling VEBO stapte de vakbond naar het Gerechtshof Den Haag. Het hof deed eind vorige maand uitspraak en gaf het octrooibureau ervan langs. E-mails van SUEPO mogen niet langer geblokkeerd worden, de vakbond moet worden toegelaten tot het overleg over arbeidsvoorwaarden en Battistelli mag zich niet meer bemoeien met stemmingen over stakingen of de maximale duur ervan bepalen.

Het EOB heeft het arrest echter naast zich neergelegd. Als internationale organisatie genieten we immuniteit voor de Nederlandse wet, zegt het octrooibureau. In een brief aan zijn personeel omschreef Battistelli de uitspraak als „juridisch ongeoorloofd” en „praktisch onuitvoerbaar”. Het kabinet stelt dat het bureau onschendbaar is en dat het vonnis niet mag worden uitgevoerd - los van de inhoudelijke kwestie onder welke jurisdictie het EOB valt.

De president wil zich in een interview verdedigen tegen de kritiek op zijn beleid. In de lobby van het Amsterdams Hotel de L'Europe wordt hij vergezeld door de Vlaming Guillaume Minoye, vestigingsdirecteur in Rijswijk. Ze dragen rood-grijze EOB-speldjes op hun revers.

U wordt omschreven als een charmante Fransman, maar ook als een tiran op kantoor. Klopt dat? (Lachend) „Ik denk dat beide beweringen overdreden zijn.”

Er wordt gezegd dat u tijdens vergaderingen in het Frans vloekt als u boos wordt. Dat meer werknemers worden weggestuurd, dat ze door beveiligers naar de deur worden geëscorteerd. Dat er een interne onderzoekdienst is die alleen aan u verantwoording aflegt.

„Allemaal pure propaganda. We hebben, zoals elke organisatie, mensen die in de fout gaan. Mensen die frauderen, gevallen van seksuele intimidatie. Dus hebben we een onderzoeksdienst met een grote autonomie. Zij maken een onafhankelijk feitenrapport voor de EOB-president, die kan besluiten of een disciplinaire procedure nodig is via een commissie. Vorig jaar waren er minder dan tien zaken op 7.000 medewerkers. Dat lijkt me geen dictatuur, toch?”

Vakbond SUEPO wijst op drie gevallen van zelfmoord in de laatste anderhalf jaar. Een van uw medewerkers in Rijswijk sprong in 2013 uit het kantoor. Ondanks aandringen van de vakbond laat u geen onderzoek doen door de arbeidsinspectie. Waarom niet? „Wel, ten eerste zijn zelfmoorden altijd persoonlijke tragedieën. Ik vind het niet gepast om

●●

Ik sta open voor een dialoog, maar we hebben lastige vakbonden

●●

Het hof in Den Haag heeft een juridische vergissing begaan en een onjuiste interpretatie van feiten

deze zaken te gebruiken als tactiek tegen de president en het management. Deze man pleegde inderdaad zelfmoord op het kantoor. Hij had net een vast contract gekregen. We weten niet wat hem heeft bewogen. Er was geen aanleiding om een verband met zijn werk te veronderstellen. De Nederlandse politie heeft onderzoek gedaan en vastgesteld dat het duidelijk om zelfmoord ging. We hebben geen reden om meer te doen. De arbeidsinspectie in Nederland heeft geen reden om te interveniëren in een dergelijke zaak. We zijn geen Nederlands agentschap.”

Heerst er een angstklimaat bij EOB?

„Nee. Kijk, het EOB is er om de open Europese economie te bedienen. In vind dat patenten zo weinig mogelijk moeten kosten voor uitvinders en innovatoren, zodat zij beter kunnen concurreren. Wij moeten daarom onze kosten beheersen en kwaliteit verbeteren, onze efficiëntie verbeteren. Sinds mijn aantreden in 2010 zijn de productiviteit en kwaliteit ook verbeterd.”

Maar heerst er een angstklimaat?

„Jazeker, jazekeer. Dit brengt veranderingen met zich mee in het management en op de werkvloer. Promoties en privileges werden vroeger gegund op basis van senioriteit, nu meer naar prestatie. Dit heeft geleid tot enige ontevredenheid en negatieve reacties. Dat kan ik begrijpen. Maar de vakbond SUEPO voert een systematische tegencampagne, met onjuiste informatie, via media, politici en nu ook rechters. Het is een archaische organisatie die terugkijkt naar de jaren zeventig. Zij zijn overal tegen. En waarom? Ik denk omdat ze invloed en terrein verliezen.”

Dat de vakbond een rechtszaak begon en het gerechtshof het EOB veroordeelde, noemde u in een brief aan het personeel een „gevaarlijke ontwikkeling”.

„Ik ben niet onderworpen aan de Nederlandse jurisdictie. Een Duitse rechter is net in een vergelijkbare zaak over ons tot een andere conclusie gekomen. Welke uitspraak moet ik volgen?”

Maar Duitsland is een ander land met een andere wetgeving.

„We genieten immuniteit, net als andere internationale organisaties. Daarom is dat belangrijk? Het EOB vertegenwoordigt 38 lidstaten, van IJsland tot Turkije en van Finland tot Portugal. Onze organisatie moet onafhankelijk kunnen opereren, zonder invloed of tussenkomst van lidstaten. Daarom moeten we ook dezelfde regels toepassen voor ons personeel, zowel in Nederland, Duitsland, Oostenrijk als België.”

Het hof erkent ook uw immuniteit. Het zegt alleen: hier geldt een uitzondering omdat de Nederlandse vakbond van EOB zich niet kan wenden tot een internationale rechter.

„Maar dit is een Nederlandse interpretatie van internationale wetgeving. We hoeven deze uitspraak niet te volgen: wel de richtlijnen van het tribunaal van de International Labour Organisation in Genève. Het Hof in Den Haag heeft een juridische vergissing begaan door onze immuniteit niet te erkennen. Daarnaast heeft het Hof de feiten die er zijn onjuist geïnterpreteerd.”

Wat bedoelt u?

„We onderhandelen wel degelijk over arbeidsvoorwaarden. Alleen niet rechtstreeks met de vakbonden, maar door een afvaardiging van het personeel. Het stakingsrecht wordt ook gerespecteerd. Er is vorig jaar 22 dagen gestaakt! Maar zoals in vele landen moet de staking vooraf gemeld worden, moet het personeel er over stemmen en is de duur van de staking in tijd begrensd. De vakbonden kunnen ook vrij communiceren. Op het intranet is een ruimte waar ze kunnen publiceren wat ze willen. Wie dat wil kan een RSS-feed aanvragen. Heel modern.”

Zou u het blokkeren van e-mails van de vakbond omschrijven als vrije communicatie? „Mail is bedoeld voor professioneel gebruik, niet om honderd pagina's per dag aan iedereen te sturen. We hebben medewerkers die klagen: 'Ik wil geen vakbondpropaganda ontvangen. Dat is een inbreuk op mijn privacy.'”

CV

Octrooibaas

De Fransman Benoît Battistelli (1950, Saint-Germain-en-Laye) is sinds juli 2010 president van het Europees Ombudsbureau (EOB). Vorig jaar werd zijn aanstelling verlengd tot in 2018.

Battistelli studeerde in de jaren zeventig in Parijs politieke wetenschappen. Hij doorliep ook de École nationale d'administration, springplank naar topposities in het Franse bedrijfsleven en openbaar bestuur. In 1999 werd hij beleidsdirecteur voor innovatie, concurrentie en intellectueel eigendom bij het ministerie van Economische Zaken.

Tussen 2006 en 2010 zat Battistelli in de Administratieve Council van het EOB, het hoogste orgaan, als (plaatsvervangend) voorzitter.

Het hof beschouwt SUEPO en zijn afdelingen als legitieme vakbonden. Bijna de helft van uw 7.000 medewerkers heeft zich aangesloten. Waarom erkent u SUEPO niet?

„Dat zijn oncontroleerbare cijfers van de vakbonden zelf. We kunnen ze niet erkennen als EOB-organen. Het personeel kiest hier zijn eigen legitieme vertegenwoordiging. Een aantal SUEPO-leiders is ook verkozen als afgevaardigde van het personeel. We vinden de bonden niet transparant genoeg over hun juridische status, hun statuten, hun ledental en de wijze waarop ze leiders kiezen. Maar de facto erkennen we de bonden wel. Ze mogen stakingen uitroepen en communiceren met het personeel.”

SUEPO zegt: ook hoog opgeleide werknemers met een goed salaris hebben recht op fundamentele arbeidsrechten. Die hebben we niet. „Nogmaals, dat is niet waar. Onze arbeidsomstandigheden behoren tot de beste ter wereld.”

Dit conflict beschadigt EOB's reputatie. Waarom lost u het niet op via een dialoog? „Ik sta ervoor open. Maar we hebben ook lastige vakbonden. Een mix van Franse vakbonden met Duitse efficiëntie: een gevaarlijke cocktail. Het zou heel gemakkelijk zijn om rust te creëren. Ik trek alle eisen voor hogere productiviteit in. Ik geef het personeel meer vakantiedagen, meer salaris. Dan word ik extreem populair en zegt iedereen: 'Die Battistelli is een fantastische kerel'. Maar uiteindelijk ben ik aangesteld om goede patenten af te leveren tegen lage kosten.”

Advertentie

Nu op nrcq.nl/deltalloyd

Meer branden of meer aandacht?

Op 1 januari 2015 woedde er een grote brand in het centrum van Alkmaar. Dat leek een voorbode van een aantal grote branden die volgden: Nijmegen, Rheden, Velp en Streefkerk. Neemt het aantal grote branden daadwerkelijk toe of lijkt dat zo doordat de media er veel aandacht aan besteden?

Lees op nrcq.nl/deltalloyd

Op nrcq.nl/deltalloyd
„Vitaal op weg naar AOW”